

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 listopada 2021 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Małgorzata Jarząbek

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 26 listopada 2021 r.

w Warszawie

sprawy M. M. (1), M. M. (2)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o przeniesienie odpowiedzialności za zobowiązania z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne

przy udziale zainteresowanych K. M., J. M.

na skutek odwołania M. M. (1), M. M. (2)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 12 lipca 2019 r. znak (...)

1. oddala odwołanie,
2. nie obciąża odwołujących się kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 lipca 2019r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W., na podstawie art. 100 oraz art. 97 § 1, art. 98 § 1 i 2, art. 109 § 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2019r., poz. 900), w zw. z art. 31 i art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2019r., poz. 300, dalej ustawa systemowa lub u.s.u.s.):

I. określił wysokość zobowiązań zmarłego 15 kwietnia 2013r. płatnika I. M. na dzień otwarcia spadku na łączną kwotę 163 381,61 zł, w tym na:

1. ubezpieczenia społeczne:

- 78 291,15 zł z tytułu nieopłaconych składek za okres 11.2006r.-04.2008r., 06.2008r.-11.2008r., 11.2010r.-12.2011r., 02.2012r.-04.2012r., 01.2013r.-02.2013r.;
- 38 152 zł z tytułu odsetek za zwłokę naliczonych na dzień 15.04.2013r.;
- 310,60 zł z tytułu kosztów egzekucyjnych;
- 316,80 zł z tytułu kosztów upomnienia;

2. ubezpieczenia zdrowotne:

- 23 945,80 zł z tytułu nieopłaconych składek za okres 07.2006r.-04.2008r., 06.2008r.-11.2008r., 11.2010r.-12.2011r., 02.2012r.-04.2012r., 01.2013r.-02.2013r.;
- 11 478 zł z tytułu odsetek za zwłokę naliczonych na dzień 15.04.2013r.;
- 100,90 zł z tytułu kosztów egzekucyjnych;
- 343,20 zł z tytułu kosztów upomnienia

3. Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych:

- 6 757,36 zł z tytułu nieopłaconych składek za okres 07.2006r.-04.2008r., 06.2008r.-11.2008r., 11.2010r.-12.2011r., 02.2012r.-04.2012r., 01.2013r.-02.2013r.;
- 3 331 zł z tytułu odsetek za zwłokę naliczonych na dzień 15.04.2013r.;
- 29,20 zł z tytułu kosztów egzekucyjnych;
- 325,60 zł z tytułu kosztów upomnienia

II. orzekł, że M. M. (2), K. M., M. M. (1) i J. M. jako spadkobiercy ww. płatnika ponoszą solidarną odpowiedzialność za całość wymienionych wyżej zobowiązań.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podniósł, iż zmarły 15 kwietnia 2013r. I. M. jako płatnik składek, miał ustawowy obowiązek opłacania w ustalonych terminach składek na ubezpieczenia społeczne oraz ubezpieczenie zdrowotne. Niewywiązanie się

z powyższego obowiązku spowodowało powstanie zadłużenia. Zgodnie postanowieniem Sądu Rejonowego w Wołominie z 16 lipca 2014r., sygn. akt I Ns 1639/13, spadek po zmarłym nabyli na podstawie ustawy żona J. M. i dzieci: M., K. i M. M. (1) po 1/4 części każde z nich. Wobec tego J., M., K. i M. M. (1) jako spadkobiercy zmarłego 15 kwietnia 2013r. I. M. są solidarnie odpowiedzialni za zobowiązania określone w niniejszej decyzji (decyzja k.13-15 – tom I a.r.).

W dniu 16 sierpnia 2019r. **M. M. (2) i M. M. (1)** wnieśli odwołania od ww. decyzji, wnosząc o jej zmianę i orzeczenie, że nie są obciążeni zobowiązaniami składkowymi zmarłego określonymi w skarżonej decyzji. Odwołujący zarzucili decyzji naruszenie przepisów prawa materialnego, mających istotny wpływ na treść wydanej decyzji, tj.:

1) art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 13, art.14 pkt 4 ustawy systemowej poprzez błędną wykładnię i uznanie, że działalność gospodarcza była faktycznie prowadzona przez I. M. w okresach 11.2006r.-04.2008r., 06.2008r.-11.2008r., 11.2010r.-12.2011r., 02.2012r.-04.2012r., 01.2013r.-02.2013r. i w związku z tym istniał obowiązek zapłaty składek na ubezpieczenie społeczne, w sytuacji gdy ta działalność faktycznie nie była wykonywana i istniały przerwy w jej prowadzeniu w ww. okresach;

2) art. 24 ustawy systemowej poprzez zupełne pominięcie, iż upłynął okres przedawnienia składek i odsetek;

a także naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 7, art. 77 i art. 80 k.p.a. polegające na niewyczerpującym rozpatrzeniu materiału dowodowego oraz na jego dowolnej ocenie polegającej na uznaniu, że działalność gospodarcza była faktycznie prowadzona przez I. M. w okresach 11.2006r.-04.2008r., 06.2008r.-11.2008r., 11.2010r.-12.2011r., 02.2012r.-04.2012r., 01.2013r.-02.2013r. (odwołanie M. M. (2) k. 4-6 a.s., odwołanie M. M. (1) k.2-4 akt VII U 4513/19).

Tego samego dnia odwołania wnieśli również J. M. i K. M., jednak z uwagi na nieusunięcie braków formalnych, odwołania zostały zwrócone zarządzeniem z 25 czerwca 2020r. (k.69).

W odpowiedzi na odwołania **organ rentowy** wniósł o ich oddalenie i zasądzenie od odwołujących na rzecz ZUS zwrotu kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych. Zakład uzasadnił swoje stanowisko, wskazując że w okresach, w których powstało zadłużenie z tytułu nieopłaconych składek, I. M. przekazywał dokumenty rozliczeniowe za zatrudnionych pracowników. Wobec faktu, że spadkodawca zatrudniał pracowników, nie można uznać, że działalność gospodarcza nie była wykonywana, tym bardziej, że odwołujący nie przedstawili dowodów potwierdzających fakt nieprowadzenia działalności przez płatnika.

W odpowiedzi na zarzut przedawnienia należności organ rentowy wskazał, że faktycznie na dzień wydania skarżonej decyzji, część przedstawionych w niej kwot uległa przedawnieniu (za okresy 11/2011-12/2011, 02/2012-04/2012, 01/2013-02/2013), co skutkowało wydaniem 4 września 2019r. decyzji zmieniającej nr (...), w której prawidłowo określono zakres odpowiedzialności za długi spadkowe. ZUS wyjaśnił, że w związku z wejściem z dniem 1 stycznia 2012r. ustawy z dnia 16 września 2011r. o redukcji obowiązków obywateli i przedsiębiorców (ustawa deregulacyjna), do ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych wprowadzono zmiany, m.in. skracające okres przedawnienia należności z tytułu składek z 10 do 5 lat. Tym samym przedawnienie należności z tytułu składek, dla których bieg przedawnienia rozpoczął się 1 stycznia 2012r. lub później wynosi 5 lat. Dla należności z tytułu składek powstałych wcześniej, stosuje się 5-letni okres przedawnienia liczony od 1 stycznia 2012r., chyba że przedawnienie zgodnie z dotychczasowymi przepisami nastąpiłoby wcześniej. Organ rentowy podkreślił przy tym, że podejmowano czynności zmierzające do wyegzekwowania zadłużenia, o czym ZUS powiadamiał I. M.. Tym samym, bieg terminu przedawnienia był zawieszony od daty podjęcia pierwszej czynności (doręczenia tytułów wykonawczych) do czasu zakończenia postępowania egzekucyjnego (zgonu płatnika):

- w okresie od 4 maja 2011r. do 15 kwietnia 2013r. co do zaległości z okresów 07/2006-04/2008, 06/2008-11/2008;
- w okresie od 21 marca 2011r. do 15 kwietnia 2013r. co do zaległości z okresu 11/2010-01/2011;
- w okresie od 18 maja 2011r. do 15 kwietnia 2013r. co do zaległości z 02/2011;
- w okresie od 13 czerwca 2011r. do 15 kwietnia 2013r. co do zaległości z 03/2011;
- w okresie od 25 lipca 2011r. do 15 kwietnia 2013r. co do zaległości z 04/2011;
- w okresie od 2 grudnia 2012r. do 15 kwietnia 2013r. co do zaległości z okresów 05/2011, 07/2011-10/2011;
- w okresie od 24 sierpnia 2011r. do 15 kwietnia 2013r. co do zaległości z 06/2011;
- w okresie od 9 lutego 2012r. do 15 kwietnia 2013r. co do zaległości z okresu 11/2011-12/2011;
- w okresie od 26 marca 2012r. do 15 kwietnia 2013r. co do zaległości z 02/2012;
- w okresie od 1 czerwca 2012r. do 15 kwietnia 2013r. co do zaległości z 03/2012;
- w okresie od 5 czerwca 2012r. do 15 kwietnia 2013r. co do zaległości z 04/2012.

Następnie termin przedawnienia dla wszystkich powyższych zaległości, tj. z okresu 07/2006-04/2012 był zawieszony od dnia śmierci płatnika do dnia wydania postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, tj. do 16 lipca 2014r. (odpowiedź na odwołanie k.7-9 a.s.).

Zarządzeniem z 20 stycznia 2020r. sprawa z odwołania M. M. (1) została połączona do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia z niniejszym postępowaniem (zarządzenie z 20.01.2020r. k.23 akt VII U 4513/19).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

I. M. w okresie od w latach 2000-2013 prowadził działalność gospodarczą, wykonywał prace budowlane, głównie wykończeniowe. Działalność ta nigdy nie była zawieszona. W latach 2006-2011 spadkodawca zatrudniał pracowników, których zgłaszał do ubezpieczeń społecznych i wystawiał im dokumenty PIT, dodatkowo również „zatrudniał” pracowników bez umowy t.j. bez zgłoszenia takiego zatrudnienia w odpowiednich instytucjach, m. in. w ZUS, czy w Urzędzie Skarbowym. Płatnik składek był zarejestrowany w Urzędzie Skarbowym w W., a przychód działalności gospodarczej wyniósł:

- w 2006r. – 651.725,80 zł;
- w 2007r. – 1.437.597,98 zł;
- w 2008r. – 2.027.596,58 zł;
- w 2009r. – 1.028.939,92 zł;
- w 2010r. – 981.152,50 zł;
- w 2011r. – 966.025,92 zł.

Płatnik składek wykonywał swoją działalność głównie w okolicach miejsca zamieszkania, tj. T., ale również wyjeżdżał do pracy do P., czy za granicę (pismo Naczelnika Urzędu Skarbowego z 21.12.2020r. z załącznikami k.101 a.s., zeznania J. M. k.145-146 a.s., M. M. (2) k.159 a.s., informacja z Urzędu Gminy T. k.166 a.s.).

I. M. zmarł w dniu 15 kwietnia 2013 r. (bezsporne).

Płatnik składek spożywał duże ilości alkoholu – miał okresy codziennego picia alkoholu, jak również okresy abstynencji, które trwały nawet do pół roku. W miesiącach wzmożonego spożycia alkoholu niemal nie pracował, w ocenie rodziny – nie był w stanie. Będąc pod wpływem alkoholu, I. M. stosował przemoc fizyczną wobec żony i córki – miał założoną procedurę „Niebieskiej karty”. Płatnikowi zdarzało się również prowadzić samochód po alkoholu – rodzina zgłaszała ten fakt Policji, jednak nie zatrzymano nigdy I. M. na gorącym uczynku. J. M. usiłowała namówić męża na podjęcie terapii odwykowej, jednak on odmawiał, nie uważał, aby był uzależniony od alkoholu. Za namową rodziny, I. M. zgodził się na zastosowanie preparatu E., jednak dość szybko go usunął. Żona płatnika odbyła terapię dla osób współuzależnionych, zaś córka – M. M. (2) – terapię dorosłych dzieci alkoholików (zeznania świadka E. K. k.142-143 a.s., zeznania M. M. (1) k.143-145 a.s., M. M. (2) k.159 a.s.).

Płatnik składek przyczyniał się do utrzymania domu i rodziny, przekazywał żonie pieniądze na te cele, choć czynił to nieregularnie (zeznania J. M. k.145-146 a.s.).

Na dzień śmierci płatnika składek, nieprzedawnione zadłużenie z tytułu nieopłaconych składek wynosiło 146.434,33 zł, w tym na:

1. ubezpieczenia społeczne:

- 67.818,10 zł z tytułu nieopłaconych składek za okres 11.2006r.-04.2008r., 06.2008r.-11.2008r., 11.2010r.-10.2011r.;
- 36.700 zł z tytułu odsetek za zwłokę naliczonych na dzień 15.04.2013r.;
- 220,10 zł z tytułu kosztów egzekucyjnych;
- 281,60 zł z tytułu kosztów upomnienia;

2. ubezpieczenia zdrowotne:

- 20.603,13 zł z tytułu nieopłaconych składek za okres 07.2006r.-04.2008r., 06.2008r.-11.2008r., 11.2010r.-10.2011r.;
- 11.035 zł z tytułu odsetek za zwłokę naliczonych na dzień 15.04.2013r.;
- 71,70 zł z tytułu kosztów egzekucyjnych;
- 308 zł z tytułu kosztów upomnienia

3. Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych:

- 5.876,30 zł z tytułu nieopłaconych składek za okres 07.2006r.-04.2008r., 06.2008r.-11.2008r., 11.2010r.-10.2011r.;
- 3.209 zł z tytułu odsetek za zwłokę naliczonych na dzień 15.04.2013r.;
- 21 zł z tytułu kosztów egzekucyjnych;
- 290,40 zł z tytułu kosztów upomnienia

(decyzja z 4.09.2019r. – nienumerowane karty tomu I a.r.).

Postanowieniem Sądu Rejonowego w Wołominie I Wydział Cywilny z 16 lipca 2014r., sygn. akt I Ns 1639/13, spadek po zmarłym 15 kwietnia 2013r. I. M. nabyli na podstawie ustawy żona J. M., syn M. M. (1), K. M., córka M. M. (2). Postępowanie toczyło się z wniosku (odpis postanowienia k.25 – tom I a.r.).

Żadne ze spadkobierców I. M. nie odrzuciło spadku ani nie poczyniło innych kroków w celu uchylecia się od skutków prawnych nieodrzczenia spadku (zeznania M. M. (1) k.143-145 a.s., J. M. k.145-146 a.s., M. M. (2) k.159 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie zebranego w toku postępowania materiału dowodowego obejmującego dowody z dokumentów załączonych do akt sprawy i akt rentowych, a także zeznań świadka i stron, z ograniczeniem tego dowodu do przesłuchania odwołujących M. M. (1) i M. M. (2), a także zainteresowanej J. M.. Tak zebrane dowody, w zakresie, w jakim wynikały z niego przedstawione wyżej okoliczności stanu faktycznego, Sąd uznał w całości za wiarygodny.

Dowody z dokumentów – wymienione powyżej co do kart akt – Sąd uznał w całości za wiarygodne. Treść poszczególnych dokumentów nie była kwestionowana przez strony postępowania i była przekonująca dla Sądu.

Sąd dał wiarę przesłuchanej w sprawie świadkowi E. K. oraz stronom w zakresie udzielonych przez nich informacji co do nadużywania przez I. M. alkoholu, negowania choroby i odmowy leczenia. Sąd nie uwzględnił jednak tych zeznań w tej części, w jakim ww. osoby wskazywały, że ze względu na nadużywanie alkoholu płatnik składek nie prowadził działalności gospodarczej, bowiem w tym zakresie zeznania świadka i stron stały w sprzeczności z pozostałym materiałem dowodowym.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Na wstępie należy zważyć, że zgodnie z art. 15zszs² ustawy z dnia 2 marca 2020r.

o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U.

z 2020 poz. 1842) jeżeli w sprawie rozpoznawanej według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego postępowanie dowodowe zostało przeprowadzone w całości, sąd może zamknąć rozprawę i wydać orzeczenie na posiedzeniu niejawnym po uprzednim odebraniu od stron

lub uczestników postępowania stanowisk na piśmie. W niniejszym postępowaniu, wobec przeprowadzenia postępowania dowodowego, w tym przesłuchania świadka i stron, należało wydać wyrok na posiedzeniu niejawnym, czemu strony się nie sprzeciwiały.

Stosownie do art. 97 § 1 i art. 98 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz.U.2019.900 t.j.) spadkobiercy podatnika przejmują przewidziane w przepisach prawa podatkowego majątkowe prawa i obowiązki spadkodawcy, a do ich odpowiedzialności

za zobowiązania podatkowe spadkodawcy oraz odsetki za zwłokę od tych zaległości stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego o przyjęciu i odrzuceniu spadku oraz o odpowiedzialności za długi spadkowe.

W myśl art. 100 § 2 i 3 Ordynacji podatkowej w decyzji organ podatkowy określa wysokość znanych w dniu otwarcia spadku zobowiązań spadkodawcy, a termin płatności przez spadkobiercę tych zobowiązań wynosi 14 dni od dnia doręczenia decyzji. Z kolei stosownie

do art. 101 § 1 odsetki za zwłokę od zaległości podatkowych spadkodawcy naliczane są do dnia otwarcia spadku.

Z mocy z art. 31 i 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U.2019.300 t.j.) do należności z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne, na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych oraz na ubezpieczenie zdrowotne stosuje się odpowiednio wymienione powyżej przepisy Ordynacji podatkowej.

Na podstawie art. 1012 k.c. spadkobierca może bądź przyjąć spadek bez ograniczenia odpowiedzialności za długi (przyjęcie proste), bądź przyjąć spadek z ograniczeniem tej odpowiedzialności (przyjęcie z dobrodziejstwem inwentarza), bądź też spadek odrzucić. Stosownie do art. 1015 § 1 i § 2 zd. 1 k.c. oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku może być złożone w ciągu sześciu miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swego powołania. Brak oświadczenia spadkobiercy w powyższym terminie, wg brzmienia przepisów obowiązującego w dacie śmierci I. M. był jednoznaczny z prostym przyjęciem spadku.

Zgodnie z art. 1030 k.c. do chwili przyjęcia spadku spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe tylko ze spadku. Od chwili przyjęcia spadku ponosi odpowiedzialność za te długi z całego swego majątku. W razie prostego przyjęcia spadku spadkobierca, w myśl postanowień art. 1031 § 1 k.c., ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe bez ograniczenia. Zgodnie zaś z art. 1034 k.c. do chwili działu spadku spadkobiercy ponoszą solidarną odpowiedzialność za długi spadkowe. Jeżeli jeden ze spadkobierców spełnił świadczenie, może on żądać zwrotu od pozostałych spadkobierców w częściach, które odpowiadają wielkości ich udziałów. Od chwili działu spadku spadkobiercy ponoszą odpowiedzialność za długi spadkowe w stosunku do wielkości udziałów.

W niniejszej sprawie, nie ulegało wątpliwości, że spadek po zmarłym I. M., nabyli m.in. odwołujący M. M. (1) i M. M. (2) – wprost, a tym samym weszli oni w ogół jego praw i obowiązków majątkowych. Odwołujący się co do zasady ponoszą zatem odpowiedzialność całym swoim majątkiem za zobowiązania spadkodawcy, z tytułu nieopłaconych przez niego składek na ubezpieczenia społeczne, wynikających z braku opłacenia należnych składek, w ustawowym terminie.

Odwołujący M. i M. M. (1) kwestionowali ustalenie organu rentowego co do faktu prowadzenia przez ich ojca działalności gospodarczej w okresie, kiedy powstało zadłużenie, tj. od listopada 2006r. do lutego 2013r. Odwołujący dowodzili,

że u I. M. występowała wówczas zaawansowana choroba alkoholowa, która uniemożliwiała faktyczne wykonywanie działalności gospodarczej.

Obowiązek ubezpieczenia osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą – a w konsekwencji, istnienie po stronie tej osoby obowiązku prawidłowego obliczenia składek i ich terminowego uiszczania – wynika z faktycznego prowadzenia tej działalności.

W orzecznictwie wskazuje się, że wykonywanie pozarolniczej działalności gospodarczej

to rzeczywista działalność zarobkowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Ciągłość działalności gospodarczej oznacza, że jest to względna stałość (stabilność) jej wykonywania, przy założeniu, iż nie jest to aktywność jednostkowa, sporadyczna. Decydujące znaczenie ma cecha polegająca na uczestnictwie w obrocie gospodarczym, zawodowy charakter tej działalności, powtarzalność podejmowanych działań i ukierunkowanie na reguły racjonalnego gospodarowania (zob. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 28.06.2017r.,

III AUa 1391/16; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 21.08.2017r. III AUa 1075/16).

W orzecznictwie wskazuje się, że wykonywanie działalności gospodarczej obejmuje nie tylko faktyczne wykonywanie w celu zarobkowym czynności należących do zakresu tej działalności, lecz także czynności zmierzające do zaistnienia takich czynności gospodarczych (czynności przygotowawcze), np. poszukiwanie nowych klientów, zamieszczanie ogłoszeń w prasie, załatwianie spraw urzędowych, lecz również faktyczne niewykonywanie działalności gospodarczej w czasie oczekiwania na kolejne zamówienie lub w czasie ich poszukiwania. Wszystkie te czynności pozostają w ścisłym związku z działalnością gospodarczą, zmierzają bowiem do stworzenia właściwych warunków do jej wykonywania (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z 25.11.2005r., I UK 80/05; z 23.03.2006r., I UK 220/05; z 18.10.2011r., II UK 51/11).

Jednocześnie kwestie związane z formalnym zarejestrowaniem, wyrejestrowaniem, czy zgłaszaniem przerw w tej działalności mają pewne znaczenie w sferze dowodowej, ale nie przesądzają same w sobie o podleganiu obowiązkowi ubezpieczenia społecznego. Sąd Najwyższy niejednokrotnie podkreślał, że obowiązkowi ubezpieczeń społecznych podlega osoba faktycznie prowadząca działalność gospodarczą, a nie osoba jedynie figurująca

w ewidencji działalności gospodarczej na podstawie uzyskanego wpisu, która działalności tej nie prowadzi (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 13.11.2008r., II UK 94/08, z 21.06.2001r.,

II UKN 428/00, z 11.01.2005r., I UK 105/04, z 25.11.2005r., I UK 80/05 z 30.11.2005r., I UK 95/05, z 19.03.2007r., III UK 133/06). Wspomniany wyżej przepis art. 13 pkt 4 u.s.u.s. jednoznacznie kładzie nacisk na rozpoczęcie wykonywania pozarolniczej działalności

i zaprzestanie wykonywania tej działalności, a nie na moment dokonania w ewidencji działalności gospodarczej stosownego wpisu o zarejestrowaniu działalności bądź jego wykreślenia. W konsekwencji obowiązkowi ubezpieczeń społecznych podlega osoba faktycznie prowadząca działalność gospodarczą (a więc wykonująca tę działalność), a nie osoba jedynie figurująca w ewidencji działalności gospodarczej na podstawie uzyskanego wpisu, która działalności tej nie prowadzi (nie wykonuje).

W ocenie Sądu, odwołujący nie udowodnili, że I. M. nie wykonywał swojej działalności gospodarczej w spornych okresach. Należy przy tym zauważyć,

że twierdzenia stron i świadków co do niemożliwości wykonywania przez I. M. jakiegokolwiek pracy w okresach „ciągów” alkoholowych były ogólnikowe, nie określano w nich w jakikolwiek sposób okresów braku aktywności zawodowej dłużnika. Sąd oczywiście miał na względzie, że zeznania te obejmowały okres sprzed ponad dziesięciu lat, niemniej jednak dla skuteczności obalenia domniemania prowadzenia działalności gospodarczej w sytuacji, gdy była ona działalnością zarejestrowaną, Sąd uznał za konieczne precyzyjne określenie, w jakich okresach ubezpieczony miał nie wykonywać działalności. Dokumenty skarbowe, potwierdzające zatrudnianie przez płatnika składek pracowników w latach 2006-2011 oraz wysokość przychodów I. M. dowodzą, że co do zasady spadkodawca wykonywał działalność gospodarczą, nawet jeśli nie zawsze osobiście, to za pośrednictwem pracowników. Świadczą o tym również zeznania zainteresowanej J. M., która przyznała, że mąż przekazywał jej pieniądze na utrzymanie domu i rodziny. Fakt zatrudniania pracowników i uzyskiwania przychodów z działalności dowodzi tego, że spadkodawca tak zorganizował swoją działalność, aby funkcjonowała również w czasie jego nieobecności, urlopu czy choroby, w tym również choroby alkoholowej.

Odwołujący podnosili ponadto zarzut przedawnienia należności z tytułu nieopłaconych składek, będących przedmiotem skarżonej decyzji. Kwestię przedawnienia należności z tytułu nieopłaconych składek reguluje art. 24 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 423 z późn. zm.).

Z dniem 1 stycznia 2012 r., na podstawie art. 11 pkt 1 ustawy z dnia 16 września 2011r. o redukcji niektórych obowiązków obywateli i przedsiębiorców (Dz. U. Nr 232, poz. 1378) - zmieniona została treść art. 24 ust. 4 ustawy

systemowej, a mianowicie skrócony został okres przedawnienia składek na ubezpieczenia społeczne z 10 do 5 lat. Jednocześnie w art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 16 września 2011 r. podano, iż do przedawnienia należności z tytułu składek, o którym mowa w art. 24 ust. 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, którego bieg rozpoczął się przed dniem 1 stycznia 2012 r., stosuje się przepisy w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, z tym że bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia 1 stycznia 2012r. Wyjątek od tej zasady ustanawia ust. 2 przywołanego przepisu, stosownie do którego jeżeli przedawnienie rozpoczęte przed dniem 1 stycznia 2012 r. nastąpiłoby zgodnie z przepisami dotychczasowymi wcześniej, przedawnienie następuje z upływem tego wcześniejszego terminu.

W przedmiocie zarzutu przedawnienia należności z tytułu składek, Sąd podzielił argumenty przedstawione w odpowiedzi na odwołanie, wniesionej przez pełnomocnika organu rentowego. Wobec faktu, że począwszy od maja 2011r. ZUS podejmował czynności zmierzające do wyegzekwowania należności z tytułu nieuiszczonych składek od I. M., bieg terminu przedawnienia roszczeń uległ zawieszeniu w okresach od daty doręczenia dłużnikowi tytułów wykonawczych za poszczególne okresy aż do dnia jego śmierci, tj.:

- w okresie od 4 maja 2011r. do 15 kwietnia 2013r. co do zaległości z okresów 07/2006-04/2008, 06/2008-11/2008;
- w okresie od 21 marca 2011r. do 15 kwietnia 2013r. co do zaległości z okresu 11/2010-01/2011;
- w okresie od 18 maja 2011r. do 15 kwietnia 2013r. co do zaległości z 02/2011;
- w okresie od 13 czerwca 2011r. do 15 kwietnia 2013r. co do zaległości z 03/2011;
- w okresie od 25 lipca 2011r. do 15 kwietnia 2013r. co do zaległości z 04/2011;
- w okresie od 2 grudnia 2012r. do 15 kwietnia 2013r. co do zaległości z okresów 05/2011, 07/2011-10/2011;
- w okresie od 24 sierpnia 2011r. do 15 kwietnia 2013r. co do zaległości z 06/2011;
- w okresie od 9 lutego 2012r. do 15 kwietnia 2013r. co do zaległości z okresu 11/2011-12/2011;
- w okresie od 26 marca 2012r. do 15 kwietnia 2013r. co do zaległości z 02/2012;
- w okresie od 1 czerwca 2012r. do 15 kwietnia 2013r. co do zaległości z 03/2012;
- w okresie od 5 czerwca 2012r. do 15 kwietnia 2013r. co do zaległości z 04/2012.

Następnie termin przedawnienia dla wszystkich powyższych zaległości, tj. z okresu 07/2006-04/2012 był zawieszony od dnia śmierci płatnika do dnia wydania postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, tj. do 16 lipca 2014r.

W tym stanie rzeczy odwołanie M. M. (2) i M. M. (1) było niezasadne i podlegało oddaleniu na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., o czym Sąd orzekł w punkcie 1 wyroku.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c. Odstępując od nakładania na odwołujących - jako strony przegrywającej postępowanie – obowiązku zwrotu stronie przeciwnej kosztów procesowych, Sąd kierował się względami słuszności, uznając, że w niniejszej sprawie zachodzi przypadek szczególny, o którym mowa w ww. przepisie. Obciążenie M. i M. M. (2) długami po zmarłym ojcu, wynikających w znacznym stopniu ze skarżonych decyzji, stanowi dla nich istotne obciążenie finansowe, a to w sytuacji, gdy ich relacje z ojcem były zaburzone z uwagi na nadużywanie alkoholu przez I. M., odwołujący do dziś ponoszą konsekwencje tych relacji,

a w szczególności ponosi je M. M. (2), która pozostaje w terapii psychologicznej jako dorosłe dziecko alkoholika. Za odstąpieniem od obciążania odwołujących kosztami przemawia również fakt, iż są oni osobami młodymi i niezamożnymi, a ich sytuacja życiowa w ocenie Sądu budzi zasadnicze wątpliwości co do tego, czy byłiby w stanie pokryć koszty zastępstwa procesowego organu rentowego bez znacznego uszczerbku majątkowego.